

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, str. Măcelarilor Nr. 45.
Serisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Politica balcanică

a Austro-Ungariei.

De Georg Fleșariu,
maior ces. și reg. în retragere.

III.

Nici propunerile diplomației noastre și nici asigurările Turciei nu s'au împlinit, ci tocmai contrarul s'a întâmplat. Iar când s'a văzut aceasta, clar trebuia să fie înaintea ochilor fiecăruia, mai ales înaintea ochilor diplomației noastre, că are nu numai dreptul, ci și datorința cea mai mare de a trimite trupele noastre de nou în Sangiacul Novibazar, cel mai târziu în ziua în care Muntenegru a declarat Turciei război, și anume, în scopul, ca să stăm gata pentru toate eventualitățile. Mărima și tăria trupelor e lucru secundar, pe care-l putem exprima cu cuvintele „după trebuință”. Lucru principal e și rămâne, că ușor puteam să le trimitem, avându-le la îndemână. În câteva zile puteam să stăm în fața contrarilor ca o putere impunătoare, morală și militară, gata de a rezolva noi în mod definitiv problema balcanică, după care am așteptat o sută de ani, și anume, ca putere mare a Europei, — dintre toate puterile mari în prima linie și mai mult interesată la rezolvarea problemei.

Dacă intrau trupele noastre fără amânare în Sangiac, se făcea pentru ulterioara noastră acțiune o introducere atât de favorabilă și ni-se crea o situație militară atât de eminentă, încât oricum se deslega criza balcanică, noi nu puteam să ieșim din această deslegare decât numai ca învingători.

Și anume, putea să fie deslegată criza balcanică pe cale pacifică, cu evitarea războiului. Se vedea cum se puteau desvolta lucrurile? Sangiacul, în urma situației încordate externe, e ocupat militarmente de trupele noastre, provăzute cu rezervele

necesare, dislocate în Bosnia și Herțegovina. Ce înseamnă aceasta? Atâta, că Muntenegru e ținut în șah. Nu se poate mișca. Albania apoi, în întregime ei, nu redusă, ca astăzi, încurajată de acest pas energetic făcut din partea Austriei, s'ar fi făcut foc și pară pentru noi, în firma speranță, că prin noi va ajunge la autonomie, în cadrele imperiului turcesc. Macedonia apoi, fie și numai partea locuită de Arămani, Greci și Evrei, asemenea s'ar fi simțit încurajată și ar fi așteptat dela Turcia acordarea autonomiei sale. Intreaga Românie ar fi fost asemenea foc și pară pentru noi, pentru Austria, văzând că iscusita ei diplomație face, ca Românii din Macedonia să-și primească drepturile lor. Dar s'ar fi bucurat și Sârbii și Bulgarii, deși n'ar fi arătat-o aceasta, pentru că prin pășirea energetică a Austriei ar fi ajuns și frații lor din Macedonia la drepturi autonome. La tot cazul însă, era delăturat pentru Sârbi și Bulgari motivul principal de a purta război cu Turcii.

Rezultatul care era? Situația astfel creată pentru monarhia noastră ar fi fost un puternic duș rece pentru tripla înțelegere. Speranțele și planurile acesteia erau încrucișate, deci deodată apăreau ca nerealisabile, și astfel trebuiau să fie abandonate, cel puțin pentru acum. În special Rusia ar fi fost cătrănită rău, pentru că vedea în pășirea Austriei o primejdie mare pentru ea, dat fiind, că Austria a luat asupra ei rolul de mântuitoare, de eliberatoare a popoarelor creștine din Balcani, ceea ce de altcum era, nu numai dreptul ei, ci și datorința ei, în ipoteza misiunii pe care o avea. Iar rezultatul final era cu siguranță acela, că nu se făcea război.

Dar monarhia austro-ungară nu putea să se dea mulțumită numai cu atâta, ci sprijinită de Germania, amică Turciei, ar fi cerut imediată acordare de bunăvoință a autonomiei pe seama Albaniei și a Macedoniei,

precum și acordarea tuturor drepturilor naționale și bisericești pe seama popoarelor de altă limbă din imperiul turcesc. Toate, firește, în cadrele imperiului turcesc, ca să fie pace pretutindenea în Balcani, iar primejdiile pentru existența Turciei să fie delăturate. Turcia se învoia așa. Negreșit, că se învoia. Toate erau bune; războiul ar fi fost împedat prin pășirea energetică a Austriei și pacea în Balcani era asigurată pe multă vreme înainte. Toți ar fi fost mulțumiți. În București, Atena, Scutari, Monastir, (capitala Macedoniei), în Constantinopol, s'ar fi aranjat conducte de facile, iluminatii, s'ar fi pus pretutindenea steaguri austriace și puternice aclamări s'ar fi putut auzi pretutindenea la adresa Austriei și a diplomației ei.

Sârbia și Bulgaria trebuiau să manifeste o atitudine rezervată. De odată ar fi fost adusă la cunoștință publică știrea, că în urma iscusitei mijlociri a diplomației austriace a succes să fie înduplecată Turcia și Albania, ca în schimb pentru bunele servicii făcute de Austro-Ungaria, să cedeze de bună voie Muntenegrului un teritoriu corespunzător productiv la graniță, să deschidă pe seama Sârbiei un drum la marea adriatică și să-i dea acesteia puțința de a-și face un port de mare. Ar fi urmat o nouă însuflețire pentru Austro-Ungaria, acum și în Sârbia și Muntenegru. Toți ar fi jubilat, toți ar fi strigat: Trăiască Austria, trăiască contele Berchtold!

Puterile mari europene le vedeau, le auziau toate acestea și trebuiau să constate, că toate sunt corecte, toate se fac pentru susținerea păcii și pentru binele popoarelor din Balcani, mai ales însă toate se fac conform dorinței Europei, în înțelesul contractului dela Berlin, și amăsurat misiunii pe care o are Austro-Ungaria în Balcani.

Rusia și Italia, pentru cari reocuparea Sangiacului ar fi format

o grea lovitură, s'ar fi supărat pe Austro-Ungaria, s'ar fi consultat împreună, că ce e de făcut, dar numai pentru a ajunge la rezultatul, că nu se poate face nimica, întâi, pentru că procedura Austro-Ungariei e foarte corectă, al doilea, pentru că o acțiune momentană a Italiei nu-i permite indispoziția pe care i-a pricinuit-o Tripolitania, iar Rusia mai are încă să-și cureze boala adusă din Japonia, din care nu s'a recules încă pe deplin, mai având apoi și diferite alte boale interne, și temându-se și de România, care acum era cu totul pe partea monarhiei austro-ungare fiindcă aceasta a esoperat autonomia pe seama Macedoniei, unde România e interesată. Pe calea aceasta Austro-Ungaria câștiga pe partea ei pe toate popoarele din Balcani, și le făcea pe toate de prietene, dar în special trebuia să-i fie recunoscătoare Turcia, a cărei viață și existență a fost salvată din partea monarhiei noastre. Drept recunoștință Turcia ar fi renunțat de bunăvoie dela Sangiac în favorul Austro-Ungariei, care ar fi rămas apoi singură stăpână pe situația din Balcani, credincioasă și mai departe misiunii culturale istorice pe care o avea, sărbătorită de toți amicii și respectată de toți dușmanii.

Așa eșiau lucrurile, dacă la Viena se făcea politica, pe care cei încredințați să o facă, durere, nu o făceau altcum, și nu așa cum ar fi trebuit să o facă!

Pacea dela București. Luni

la orele 9 dimineața s'au întrunit la ministerul de externe din București reprezentanții statelor balcanice și sub prezidenția domnului Titu Maiorescu, ministru-president al României, au procedat numai decât la schimbul tratatului de pace, subscris de suveranii țarilor lor. Mai rămâne acum, ca fiecare parlament să inarticuleze în lege tratatul de pace, ceea ce asemenea se va face cât mai curând.

servitoarea le-a propus să subscrie un cambiu și una dintre ele să meargă la oraș să ridice banii, toate aveau de lucru.

Mai târziu apare Eugenia cu un sac în cap. — Mărturisește desperată că fără voie și-a omorât servitoarea, când aceasta a surprins-o furând dela ea cele 100 cor. ce le avea, a băgat-o în sac și acum își roagă prietinită să ascundă sacul. — (Mică trebură să fi fost sermana, de a încăput în sac). Prietinită o alungă, batjocorindu-o.

ACTUL III.

Victoria, prietina sinceră, își exprimă într'un monolog ear destul de lung, bucuria că are o prietină așa de bună ca mama Eugeniei. Și cu Victoria se face proba cu împrumutarea celor 100 cor. prin servitoare. Victoria le trimite banii. Pe urmă vine Eugenia cu sacul în cap, însoțită de mama ei. Își spun nenorocirea, Victoria le mângăie și le asigură, că pentru a le scăpa pe ele de rău, va lua ea, dacă va fi de lipsă, omorul asupra ei. Atunci mama lămurește situația, spunând că toate s'au făcut numai pentru a dovedi cât de rari sunt prietinită adevărați. Într'aceea vin jandarmi și le duc la judecătorie pe toate trei.

ACTUL IV.

Prietinită Eug. părăsește judecătorului pe Eug. pentru omor, pe mama ei și pe prietinită acesteia, ca partașe.

FOIȘOARĂ.

Literatură pentru tinerime.

(Fine).

5. Și ne eartă nouă păcatele noastre precum și noi ertăm greșiților noștri.

Piesă în 3 acte pentru Ajunul Crăciunului. Pers.: Rusanda, bogată și Parasciva fiica ei adoptivă. Matilda, prietina Rusandei. Melania, dorașă, Mărioara, servitoarea ei. Victoria, dorașă asuprită, cu trei copile ale ei. Colindători, Moș Crăciun, Inger. Cor.

ACTUL I.

Rusanda cheamă toți dorașii ei și le eartă datoriile, pentru a le face bucurie de sărbători. Melania are datoria cea mai mare, ertându-i-se și ei datoria se miră și stă să mulțamească în genunchi Rusandei. Pe drum însă câtră casă trimite vorbă Victoriei, că de nu-i va trimite încă în seara aceea datoria de 10 coroane, li va face neplăceri în ziua de Crăciun.

Matilda vine la Rusanda, ti spune, și hotărăse să meargă amândouă în port schimbând și la Melania și Victoria, să vadă cum o să primească pe străini în casa lor.

Matilda și Rusanda sunt femei de treabă, de ce le strică făcându-le „spioni”? Putea trimite pe altcineva în locul lor.

ACTUL II.

În scena primă ne prezintă caracterul Melaniei, care trăiește după principiul „Ce e al meu, e al meu, ce e al tău, e al meu și ce-i drept nu-mi place”.

Vin apoi Rus. și Matilda în haine schimbate și cer „loc de odihnă” în casa ei. Le trimite la ospătărie și ea pleacă cu servitoarea la Victoria să-și pretindă banii.

ACTUL III.

Victoria, la casa ei, liniștită, evlavioasă, mulțumită cu soarta, deși săracă, așteaptă cu copilele ei și cu fca R. venirea colindătorilor.

Melania și Rusanda ca femei călătoare sunt bine primite. Vin colindătorii cari spun „orații” și colindă. Melania intră, ca o furtună, se poartă necuviincios, pretinzându-și banii. Victoria îi promite pentru a treia zi. Melania amenință. Ingerul apare înaintea Melaniei o dojenește, îi pomenește de iad și de „scrâsnirea dinților”, descoperindu-i pe Rusanda binefăcătoarea ei. Melania în genunchi, se roagă de ertare, și promite a face bine altora și a se îndrepta. Toți o eartă și ca încheiere unul cântă priceasna: „Doamne, Doamne, îndură-te spre mine”.

Moș Crăciun cu pomul și în piesa aceasta e bucuria copilelor.

6. Prietinită adevărată e piatră de diamant.

Piesă în patru acte. Pers.: Mama, fiica și servitoarea. Victoria, o prietină bună a mamei. Trei prietinită false ale fiicei. Un judecător, un scriitor și trei jandarmi.

ACTUL I.

Mama face reflexiuni pesimiste asupra vieții. Își încheie monologul (prea lung) cu maxima: „Un prietinită adevărat e piatră de diamant”. Apoi vine fiica ei Eugenia și spune, că și-a găsit trei prietinită în două săptămâni, deși mama ei îi dăduse un an pentru a-și găsi o prietinită adevărată. Mama dubitează, și pentru a se convinge de sinceritatea lor, propune Eugeniei să le supue la o probă.

Prietinită Eugeniei sunt invitate la ea. De față se dovedesc prietinită cari își dau banii și „onoarea” pentru Eugenia lor, rămânând singure însă, își mărturisesc reciproc, că au numai interesul de a trăi bine și a trage foloase din averea Eugeniei.

ACTUL II.

Cele trei prietinită sunt împreună și se sfătuiesc cum s'ar putea folosi de Eugenia, fără ca aceasta să-și piardă încrederea în ele. — Vine servitoarea Eugeniei și le cere împrumut 100 cor. fără să le capete. Când

Școala de fete din Arad.

Duminea viitoare, în 25 August v. (7 Septembrie p.) se va face în Arad sfințirea și inaugurarea solemnă a școlii civile de fete, adăpostită acum în noul palat, clădit anume în acest scop. Actul sfințirii va fi săvârșit de P. S. Sa, Episcopul Ioan I. Papp, care prin o frumoasă circulară invită la acest praznic cultural pe toți reprezentanții diecezei arădane, cum și întreaga inteligență, preoți și mireni, de pretutindene, pentru ca toți împreună să se bucure de acest nou altar, ridicat pe seama cultului femeii române. Circulara e următoarea:

Nr. 4951/1913.

P. T. Domnule!

Ne servește spre deosebită bucurie a vă aduce la plăcuta cunoștință, că lucrările de zidire și de ajustare a noului edificiu de adăpostire a școlii noastre dieceze civile de fete cu internat, au ajuns la stadiul de încheiere astfel, că acest edificiu se poate preda destinațiunii sale culturale.

Ajunși cu ajutorul lui D-zeu la acest stadiu mult dorit, ziua sfințirii acestui focal de cultură superioară a ficei neamului nostru am statorit-o pe Duminea din 25 August (7 Sept.) a. c. cu observarea, că în ziua următoare se vor începe prelegerile pentru anul școlastic 1913/1914 în noul stabiliment.

Actul sfințirii ca atare fiind împreunat cu rugăciuni de mulțumită și de cereri la tronul părintelui ceresc, se poate îndeplini — precum se știe, — în cerc mai larg ori mai restrâns, deci și cu solemnitate mai mare ori mai mică.

Considerând însă, că prin acest act se aduce la îndeplinire o dorință atât de des accentuată în ședințele consistorului și ale sinodului nostru eparhial, și se satisface unei trebuințe atât de mult simțite și des ventilate și în ziaristica noastră; considerând, că acest așezământ are să fie pentru acum și viitor până la cele mai îndepărtate veacuri nu numai izvorul viu de lumină, deci de cultură și viață creștinească a ficeilor neamului nostru, ci și sanctuarul de conservare și alimentare, de dezvoltare și întărire a celor mai scumpe clenodii moștenite de noi din moși strămoși, adică a limbei și a credinței noastre strămoșești, urmează de sine, că actul sfințirii și predării destinațiunii sale a acestui Sion, nu este un lucru de toate zilele, ci este un moment de o însemnată mai rară și de bucurie deosebită pentru întreg neamul nostru și în deosebi pentru noi, fiii eparhiei Aradului.

Privit astfel lucrul, precum nici că s'ar putea altcum, cred de potrivit momentul pentru a da expresiune dorinței și trebuinței, ca actului sfințirii și predării destinațiunii sale a acestui așezământ cultural al diecezei noastre, să-i dăm toată atențiunea cuvenită astfel, ca ziua de 25 Aug. (7 Sept. a. c.) să o ridicăm la rangul uneia dintre celea mai frumoase și alese sărbători culturale naționale din viața și activitatea diecezei noastre și aceasta nu numai pentru manifestarea bucuriei, de care trebuie să se inspire toată suflarea românească, ci pentru că prin aceasta să dovedim, că și noi în tocmăi ca alte neamuri, cu cari ne-a așezat Dumnezeu pe acest pământ al patriei comune, nouă mult iubite, ținem mult la așezămintele noastre culturale preste tot, și astfel și la cultura ficei neamului nostru românesc.

De aceea nu numai în buna credință, ci și în convingerea firmă, că aceasta este dorința obștei noastre, îndeosebi a reprezentanților eparhiei noastre, deodată cu no-

tificarea termenului statorit pentru sfințirea și predarea destinațiunii sale a acestui așezământ cultural diecezan, folosesc cu plăcere prilejul și prin aceasta invit și rog pe toți părinții protopresbiteri și administratori protopresbiterali, pe toți D-nii deputați sinodali și asesori consistoriali și toată inteligența clericală și mireană din dieceză, să nu crute jertfa și osteneala împreunată cu drumul, ci ca fii devotați ai bisericii, să participe la acest act de însemnată rară în viața și activitatea diecezei noastre arădane și astfel să facă deplină bucuria prăznuirii.

Totodată rog pe toți în genere și pe fiecare în special, să se intereseze cu toată căldura inimii de împopularea acestei școli și astfel fiecare în cercul cunoștințelor sale să recomande acest institut familiei și astfel părinților, cari au fete de etatea recerută și vor să le deie educațiune în școale române civile de caracter confesional, cum este și școala noastră din Arad, care întrunește toate condițiunile de instrucțiune și educațiune, ce le oferă ori-care altă școală similară și pe lângă aceea, că aceasta școală cu internatul ei se instalează acum în edificiul cu totul nou, în edificiu, care prin exteriorul lui impunător dominează toată împrejurimea, este provăzută cu parafolger, cu sale de învățământ și cu dormitoare spațioase, vederoase și înalte, cu lumină electrică, apeduct, încălzire centrală, și care peste tot fiind astfel zidit, încât eschide orice curent dăunător sănătății, — mai are și aceluși avantaj rar în felul său, că în curtea școlii și a internatului mai are și sală de gimnastică și capelă. Edificiul are curte și grădină spațioasă, a cărei teritor este îngădit cu zid de piatră la înălțimea de 2 metri și jum. și este înconjurat de toate părțile cu grădini sădite cu vie, cu arbori și cu pomi, deci ferit fiind și de pravul și miasmele străzilor de prin oraș, întrunește cele mai avantajoase și mai bune condițiuni igienice astfel, că mamelor îngrijorate de sănătatea ficeilor lor, le tinde toate garanțele posibile, că scumpul lor odor se va reîntoarce la timpul său la sânul mamei în deplină vigoare trupească și vioiciune sufletească.

După cari reînviindu-mi cuvintele de invitare și rugarea de interesare călduroasă în scopul împopulării acestui așezământ cultural diecezan, vă implor dela prevedință dar și binecuvântare cerească încheiând cu dorința: să ne vedem cu bine la praznicul cultural național al diecezei noastre arădane din 25 August (7 Sept.) a. c.

Arad, la 6/19 August 1913

de binevoitor

Ioan I. Papp m. p.
episcopul Aradului.

Trecerile la ortodoxie.

Ziarele maghiare se ocupă cam des cu trecerile Românilor și ale Rutenilor din Maramurăș dela legea gr.-catolică la cea gr.-ortodoxă, căutând să prezinte lucrurile ca și cum ar avea fondul pe care nu-l au: un fond politic, naționalist. În niște numeri mai recent s'a ocupat și ziarul budapestan „Népszava”, organul socialiștilor din patrie, cu chestia aceasta, stabilind, că adevăratul motiv al acestor treceri ar fi tratarea necorespunzătoare a preoților gr.-cat. cu poporul credincios. Stolele cele mai alesi, pe cari dacă oamenii nu voiau, ori nu puteau să le plătească, interveneau numai decât organele administrative, cu cari preoții gr.-cat.

întrețineau raporturi de bună prietenie, și încasarea lor se făcea pe cale scurtă, brăhială. Mulți oameni au rămas săraci, lipiți pământului, pe urma stolelor mari plătite de voie de nevoie preoților lor.

Pentru a scăpa de această calamitate s'a născut și s'a lăsat deci printre ei ideea trecerii dela biserica gr.-catolică la cea gr.-ortodoxă. Când au auzit preoții despre mișcarea aceasta, s'au adresat de nou organelor administrative, cari sub diferite prețuri au pedepsit și șicanat pe bieții oameni, dar fără rezultat, — pentru că ei nu s'au lăsat de gândul de a trece la legea veche a strămoșilor lor, la ortodoxie. Au fost urmăriți pe cale penală, pentru falsificarea de documente (acte de trecere), dar ei au mers înainte pe calea apucată. S'au adresat patriarhului din Carlovei, ca să i primească în biserica sârbească, dar patriarhul a căpătat vânt dela Budapesta și n'a dat nici un răspuns oamenilor și nu le-a trimis nici cerutele cărți bisericești și îndrumările de constituire.

S'au adresat atunci mitropolitului din Sibiu (spunem lucrurile așa cum sunt expuse în „Népszava”), iar dela Sibiu a fost trimis la fața locului asesorul consistorial Dr. Cristea (astăzi episcopul Caransebeșului), pe care însă în comuna Săcel l-a luat în primire prim-pretorul Scholz cu mai mulți jandarmi și nu l-a lăsat să deie față cu credincioșii. S'au început terorisările în contra acestora și urmarea a fost, că mulți dintre ei s'au întors îndărăt la biserica gr.-catolică. Preoții lor și-au văzut mai departe de afaceri.

Înainte cu doi ani mișcarea s'a început apoi de nou, și a luat dimensiuni tot mai mari. Niște oameni veniți îndărăt din America au omandat cărți bisericești din Rusia și pe acestea au început să le folosească. (Vorba poate să fie de Ruteni, nu de Români). Preoții lor de mai înainte au făcut apoi arătare la judecătorie în contra lor, pentru trădare de patrie și lesa maiestate, fiindcă cărțile bisericești din Rusia poartă pajura țării ruse și în ele se cuprind rugăciuni pentru sănătatea și îndelunga viață a țării. Pe urma acestor acuzații grave temnițele sunt acum pline de Români și Ruteni, ieșiți din legăturile bisericii gr.-catolice, cari așteaptă să fie judecați și să afle pentru ce sunt închisi?

„Și e mai mult ca un an de atunci, — serie ziarul numit. Temnițele sunt îndesate de „trădători”, iar judecătorii nu știu ce să facă. Pertractarea nu vreau să o țină, pentru că se tem de scandal, de altă parte nu vreau să recunoască nici falimentul sistemului și de aceea tot întregesc mereu cercetarea pornită în contra bieților oameni.”

Așa presintă lucrurile, — cu dreptori nedrept, nu știu, — organul socialiștilor din patrie. Fiindcă vorbește însă și despre superioritatea noastră bisericească, am căutat să aflăm, în ce privește, adevărata stare a lucrului. Domnul avocat din Budapesta, Dr. Emil Babeș, îndreptat să intervină la guvern în cauza aceasta, ne-a dat următoarele deslușiri, pe cari le comunicăm și cetitorilor ziarului nostru:

A trecut un deceniu, de când cei din comuna Săcel (Maramurăș), trecând la legea greco-ortodoxă, au cerut dela autoritatea administrativă (pretură) permisiune, ca să-și poată zidi o biserică gr.-ortodoxă. Cererea a ajuns, în urma pedecilor puse din partea autorităților bisericești gr.-catolice, până la ministerul de interne, unde cauza a rămas multă vreme în suspens, nerezolvată, făcându-se rezolvarea ei pendentă dela rezolvarea afacerii referitoare la valabilitatea tre-

cerii oamenilor la ortodoxie, afacere, care aparține ministerului de culte și instrucțiune publică.

Actele referitoare la această afacere au făcut multe drumuri și sosind a treia oară la ministerul de culte și instrucțiune publică, acesta le-a predat d'rectoratului juridic, ca să-și deie părerea. Ascultând deslușirile date de avocatul îndreptat cu reprezentarea punctului de vedere al bisericii noastre, direcțiunea juridică a înaintat acum ministrului de culte și instrucțiune publică părerea, că trecerile credincioșilor din Săcel la biserica gr.-ortodoxă sunt a se considera de legale de valide.

În urma acestei păreri ministrul de culte și instrucțiune publică a luat hotărâre tot în acest înțeles, și astfel sunt prospecte, că afacerea atât de încurcată și trăgănată a trecerilor celor din Maramurăș la biserica noastră va fi cât mai curând terminată, în mod just și mulțumitor pentru mult cerată credincioși ai noștri din Maramurăș, cari nu vor trebui să mai aștepte mult până li-se va face dreptate.

Cooperativele școlare.

Preaveneratul Consistor Arh. diecezan ca senat școlar a hotărât în ședința din 4/17 Iulie și a îndatorat comitetele parohiale prin „Circulara” Nr. 8754/1913 Școl. a se îngriji „ca la școală să se înființeze o cooperativă școlară, sau ca părinții copiilor să plătească la mână învățătorului prețul cărților prescise”.

În circulara sus amintită se dispune a se lua măsuri foarte necesare, de fapt până acum neglijate, pentru începerea anului viitor școlar.

Toți pe cari îi privește acea circulară, o vor fi luat la cunoștință și îndurarea de a se conforma întru toate cu ea convingerea că autoritățile noastre școlare, prin aceste dispozițiuni, dau o dovadă de părintească îngrijire pentru școlile noastre confesionale.

Îndeosebi noi, învățătorii, numai bucura ne putem, când se iau astăzi dispozițiuni cari ajută, ușurează și mijlocesc progresul în învățământ. Cărui învățător nu-i saltă inima de bucurie și cine dintre noi nu e mândru, când își vede oastea sa de elevi echipată cu toate cărțile și revizitele de scris necesare. De fapt mulți învățători au suferit nafraga în progresul la învățământ numai în lipsa cărților și revizitelor. Acum însă se dispune din partea autorităților noastre bisericești școlare a se înălțura multe neajunsuri prin înființarea de cooperative școlare.

Cu ajutorul cooperativei școlare se procură pentru elevi toate cărțile și revizitele necesare în cursul unui an de școală, și fiind obligați toți elevii a-și procura cărțile și revizitele lor de scris numai dela cooperativă, pot lucra cu toții în uniformitate și nu vor mai avea ocaziune de a se scuza că n'au putut învăța sau scrie, neavând carte, caete, sau bani de a și le putea procura.

Cooperativa e cel mai bun mijloc de a învăța pe elevi la ordine, de a cunoaște silința, neglijența și puterea de voință a fiecărui elev. Scurt zis: Prin înființarea de cooperative școlare se înlătură o mulțime de neajunsuri, cu cari învățătorul are a se lupta în lipsa ei. Școala, care are cooperativă, pe lângă activitate și zel din partea învățătorului, își ajunge scopul întru toate și se va bucura de progres și rezultat uimitor.

Pe lângă acestea se mai desvoltă în elevi simțul de economie, înțovășire, ajutor reciproc, milă și jertfă unul față de altul și cultivându-se acest simț elevul crește și ajunge mare cu dorul de a organiza feliurite înțovășiri practice pentru viața de toate zilele.

Cooperativa urmărește ajutorarea elevilor săraci, cultivarea simțului de jertfă și progresarea în învățământ.

Elevilor, îndeosebi celor săraci, li se creditează când își procură cele necesare până când părinții lor pot achita contul, eventual până când comitetul parohial se va îngriji pentru achitarea contului. Învățătorul va purta o consemnare despre toate cărțile și revizitele vândute cu bani și date pe cont. Lista elevilor săraci pe care o compune comitetul parohial, o va publica directorul școlii în fața tuturor elevilor, având îndatorirea a spune cu ocaziunea aceea, că alți elevi nu vor fi ajutamați cu cărți.

Aceasta se va face, pentru ca învățătorul să fie scutit de a cădea în bănuțel că este parțial la împărțirea ajutoarelor și pentru că alți elevi să nu mai aibă ocaziune a se plânge învățătorului despre sărăcia părinților lor și a pretinde ca să li-se dea și lor ajutoare.

Trebuie stabilită o normă pentru aceia, cari pot fi priviți de săraci și să se publice chiar și în biserică numele lor, căci altcum

Apar jandarmii cu Eug., mama ei și prietina Victoria. Mama Eugeniei pentru a dovedi nevinovăția lor, spune că servitoarea e afară. Judecătorul o chiamă, și aceasta întră răzând.

Prietinile cele false rămân rușinate, ear Eug. primește o învățătură. După obiceiurile „ertări” piesa se încheie cu poesia de Mureșianu:

„Frumos e omul Doamne

Cu generositate”. În original pare-mi-se este: „Când mintea e regină”.

Piese sunt scrise mai ales pentru fete de 12—15 ani dela sate.

D-șoara Drăgan desigur a știut, că scriind teatrele d-sale satisfăcea unei cerințe, imperioase în literatura noastră atât de săracă în piese pentru copii. Pentru a scrie însă trebuie să ai talent. Nu e de ajuns să vrei să scrii un lucru trebuincios, ci trebuie să ai o simțire mai adâncă, un spirit mai ager și mai fin în observarea lumii care te înconjură, și apoi trebuie să ai un graiu dulce, curgător, viguros și logic, pentru ca să dai o lucrare, care să aducă foloasele cari le așteptăm dela ea. Simțimentele au fost și rămân aceleași, manifestarea lor însă trebuie să se schimbe după cerințe. În piesele numite lipsește simțirea adâncă și bine exprimată.

Teatrul este superior tuturor celorlalte arte, pentru că influențează nu numai asupra

simțimentelor ci și asupra voinței. Prin frumoșii compoziții te delectează, prin acțiune însă îți atinge coardele rațiunii și-ți determină voința spre fapte nobile. Prin satira comediilor se sbiciuiesc faptele rele și scăderile noastre fără să ne simțim genați. Tot teatrul influențează și asupra minții.

Pentru că teatrul să ajungă rezultatul sau efectul dorit, trebuie să atingă spiritul publicului, trebuie să fie rupt din sufletul și viața lui.

Teatrele, dialogurile, trilogiile și patulogurile d-șoarei Drăgan, deși ne arată lucruri reale, vreau cu orice preț să moralizeze direct. Sunt „punerea intenționată a unor învățături morale, în gura unei persoane, pentru a le propaga, lucru ce nu lasă sufletul să se înalte, ci-l ține încatușat de realitate”. „Nici frază de morală practică, nici intenționată pedepsire a celui rău, și răsplătire a celui bun, nu se țin de artă, ci sunt deadreptul contrare”. (Măiorescu). Subiectul să fie luat din realitate, dar tractarea să fie artistică fără preocupări practice.

E necesar, ca subiectele alese de d-șoara Drăgan să fie imbrăcate în altă haină, pentru că să capete valoarea ce trebuie s'o aibă o carte dată în mână copiilor. Omitând frazele moralisitoare, d-șoara Drăgan să ne arate fințele bune sau rele, fidel, cum le observă în viața de toate zilele. Să pună în gura lor graiul nostru curat românesc, fără expresiuni locale, să nu se silească

ca prin „frază” să facă piesa mai lungă, și să iși piasele scurte, bine încheiate au valoarea lor neprețuită.

Părerea mea este deci, că cărțile d-șoarei Drăgan așa cum se presintă ele acum, nu au valoarea cerută de trebuințele de acum, și pentru aceea la o nouă ediție d-șoara Drăgan să fie rugată, ca să-și prescurteze piesele, silindu-se a se folosi de un stil mai puțin meșteșugit. Poesii cum sunt:

O lume, lume,

Cum ți-ai pune nume?

și „Frumos e omul Doamne”

ar putea fi înlocuite cu altele, — doar avem atâtă poesii frumoase.

Fără îndoială d-șoara Drăgan, dovedește o muncă intensă, care bine exprimată va aduce și succesul dorit.

Mohu, la 21 Iulie 1912.

Maria D. Mosora.

Vorbe înțelepte.

Mai bine este să faci bine, chiar și când oamenii grădesc rău de tine, decât să faci rău și să grădesc oamenii bine de tine.

fiind vorba de căpătate țărânul nostru iute și degrabă se face sărac și devine chiar și urios în cererile lui. Dacă învățătorul e scutit de atari neplăceri, poate conduce cooperativa fără multă greutate pe lângă rezultat moral și material. Se înțelege că va avea de lucru și va trebui să fie responsabil cu avutul său despre starea materială a cooperativei.

Ca să se știe cum se înființează și cum cum ar trebui condusă și administrată o cooperativă școlară, îmi iau voie ca încă înainte de începerea anului să dau unele mici îndrumări. O fac aceasta cu dorul de a se înființa la toate școlile noastre câte o cooperativă, care să aibă rezultatul moral și material pe care l-a avut cooperativa dela școala noastră din Râșinari în anul trecut școlar.

În Râșinari s'a înființat cooperativă școlară la îndemnul și stăruința dlui coreferent școlar Dr. O. Ghibu, fiind condusă de doi învățători. După ce s'a hotărât înființarea ei, s'au procurat pe cont cărțile și revizitele de lipsă pentru toate clasele dela bibliotecă arhiepiscopale din Sibiu. Bibliotecă ni-a oferit un rabat de 15% pe care le-am și primit cu mulțumire, după achitarea contului.

Elevilor li s'a comunicat de cu bună vreme că cu toții au să cumpere cărțile, tablitele, caetele ș. d. numai dela prăvălia școlai numită cooperativă, iar banii pentru cărți și caete să-i dea învățătorului de clasă.

Învățătorii încredințați cu conducerea cooperativei au procurat tot materialul necesar și adus acasă, l-au împărțit învățătorilor după trebuință. Prisoșul materialului s'a așezat într'un dulap anume întocmit și s'a împărțit învățătorilor ulterior spre vânzare. Învățătorii conducători ai cooperativei au avut un caet de însemnări, despre materialul dat învățătorilor cu bani și pe cont. Fiecare învățător ca conducător de clasă, a avut iarăși câte un caet de însemnări, în care a indus numele elevilor și al materialului vândut cu bani și pe cont.

În clasele superioare, unde elevii cunosc bine scrisul, cetitul și banii, învățătorul poate fi ajutat în lucrarea lui de unii dintre elevii cei mai buni. Spre scopul acesta se aleg: un cassar, un contabil și doi controlori.

Pe aceștia îi aleg conșcolarii lor având aprobarea și din partea învățătorului. Vânzarea de cărți și revizite se face totdeauna în pauza cea dintâi înainte și după amiază. Cassarul vinde și încasează banii, contabilul induce în caetul de însemnări suma încusă sau suma vânzării pe cont, iar controlorii îngrijesc ca cassarul și contabilul să nu comită greșeli. Banii încasați se predau îndată învățătorului, care va face control dacă e corect indus în caetul de însemnări. Lucrând învățătorul în felul acesta poate să-și ajungă scopul într toate cu ajutorul cooperativei.

Tot cooperativa școlară poate servi ca bancă de depuneri pentru micile economii ale elevilor.

Economiile elevilor se administrează separat și dacă v'r'un elev și a adunat deja 1 cor., suma aceasta se depune pe numele elevului la v'r'o bancă românească din apropiere.

Elevii trebuie îndemnați de mici a face atari economii și ambițioși de a nu strica banii pe lucruri netrebnice, ci punând ban lângă ban să-și adune o sumă mică cu care să-și procure cărți de cetit, o revistă pentru copii (d. e. „Fluerășul”) sau apoi când e în clasa a V și VI să facă o excursiune frumoasă sub conducerea învățătorului în ținuturi mai îndepărtate și cu locuri istorice, cu mine, scâlzi, cu ape minereale, fabrici, ș. a.

Știm cu toții câtă însemnată au excursiunile școlare pentru lărgirea cunoștințelor elevilor și ajungerea scopului în învățământ; dar și aceea o știm, că de regulă banul e piedeca de a nu putea face atari excursiuni folositoare. Tocmai de aceea e bine ca elevii să fie obișnuiți de mici a-și aduna o sumă mică oarecare de bani, cu care să poată face excursiuni folositoare după ce au ajuns la maturitatea de a putea înțelege ceea ce vede în excursiune. Dacă v'r'un elev sărac nu și-a putut aduna și el bani spre a putea participa la excursiune, conșcolarii săi îl pot ajuta din economia lor comună, din venitul curat al cooperativei. Învățătorul va arăta starea miseră și lipsa în care se află elevul sărac, va îndemna pe conșcolarii lui a jertfi din avutul lor comun, spre a ajuta pe cel lipsit, iar învățătorul poate fi satisfăcut că a sădit în sufletele plăpânde ale elevilor săi spiritul de jertfă și de milă față de aproapele.

Asta e și scopul cooperativei, de a ajuta din venitul ei pe elevii săraci, de a acoperi cheltuieli ivite cu ocaziunea excursiunilor făcute cu toți elevii, de a procura cărți pentru bibliotecă școlai și de a face jertfe de așa natură cari se pregătesc pe micii jertfitori a deveni jertfitori mari și de a fi cu suflet larg și deschis pentru orice ideal care cere jertfă.

La sfârșitul anului școlar învățătorul face un mic raport (bilant) despre mersul cooperativei, arătând venitul curat și întrebuințarea lui. Acest raport se subșcrie de directorul și se dă comitetului parohial spre luare la cunoștință și aprobare.

E bine și corect ca asupra întrebuințării venitului curat să decidă învățătorul împreună cu elevii săi, iar comitetul parohial să nu aibă altă ingerință decât numai a-l lua la cunoștință aprobătoare. Un exemplar din raportul (bilant) despre mersul cooperativei se păstrează în arhiva școlai. Vor fi unele școli la cari venitul curat al cooperativei va fi foarte mic, dar având în vedere alte avantajii mari, cari le oferă cooperativa, ori și cine se poate mulțumi cu venit bănesc mai puțin, fiind cel moral destul de mare.

De încheiere rog și insist pe lângă colegii învățători a înființa cooperative școlare și a procura materialul trebuincios dela librăriile noastre, iar administrația librăriilor să se îngrijească de cu bună vreme a se providea cu material abundant, bun și solid, ca astfel să poată face concurență oricărei librării streine și să atragă pe învățători a le fi buni mușterii.

Râșinari, în 22 August 1913.

Teofil Căliman
învățător.

NOUTĂȚI.

Din cauza sfintei sărbători. „Adormirea Născ. de Dumnezeu”, numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea luni, la orele obicinuite.

Fundațiunea Gozdsu. Reprezentanta Fundațiunii Gozdsu se întrunește în sesiunea ordinară de toamnă Vineri în 29 August nou, în Sibiu, începându-și în aceeași zi ședințele.

Consistoriul mitropolitan se va întruni Marți în 2 Septembrie n. în Sibiu.

Sfințire de biserică. Cereemonialul sfințirii bisericii gr.-or. române din Părcăreni, va avea loc Joi în 15/28 August a. c. Actul sfințirii îl va săvârși P. O. Domn Dr. Vasile Saftu, protopresbiter tractual.

Școlare. La gimnaziul de stat din Sibiu se vor ține examenele de corigență Sâmbătă în 30 August înainte de amiază, iar după amiază vor urma examenele de primire. Inscrierile se fac în ordinea următoare: În 1 Septembrie dela 8—12 pentru clasele I—II, în 2 Sept. pentru cl. III—IV, în 3 Sept. pentru cl. V—VIII. În aceleași zile între orele 3—4 d. a. se fac inscrierile școlarilor, cari vin întâia oară la acest gimnaziu. Se cere atestat școlar, act de naștere și certificat de revaccinare. Taxa de inscriere este 16 cor. 20 fil.

Manevre în Boemia. Manevrelor mari din Boemia sudică se încep la 13 Septembrie și durează până în 19 Septembrie. Deprinderile principale vor fi conduse de arhiducele moștenitor Francisc Ferdinand, suptul comandant al întregii puteri armate.

Palatul păcii. Măne, Joi, se inaugurează splendida clădire a palatului păcii la Haga. Zidirea, în cadrele sale mărețe, se datorește unei fundațiuni instituite de milionarul Carnegie. Palatul păcii, în mijlocul unei grădini, e construit în stil antic flamand. Un turn mare și elegant dominează întreg complexul. În partea de jos se deschid zece arcade cu tot atâtea porți. Sala festivă, cu portretul în mărime naturală al lui Carnegie, se află în parter. Tot acolo sunt alte sale și cabinete. În etajul prim se găsește biroul secretarului general, arhiva și o imponentă bibliotecă, asemenea și intrarea la tribunele salelor de ședințe publice. Mai sunt apoi localități pentru băi, masaj ș. a. Pentru împodobirea palatului au contribuit, cum se știe, națiunile culte de pretutindeni.

Urcarea contingentului. Din Viena se anunță, că ministrul de război va cere dela adunările legislative urcarea contingentului de recruți. Și anume este vorba de 38 de mii recruți noi, din cari 20.000 pentru armata comună, iar restul pentru marină, landwer și honvezi.

Salvarsanul fără valoare? O revistă din Frankfurt, „Der Freigeist”, în mai multe articole afirmă, că salvarsanul, medicamentul profesorului Ehrlich, este un preparat lipsit de orice valoare vindecătoare, cum s'a constatat în toate cazurile spitalului civil din Frankfurt, ba uneori a fost de-a dreptul stricăcios. Se așteaptă lămuriri.

Militare. Domnul Gregoriu Verzariu, fiul dlui Emil Verzariu, funcționar superior la banca de asigurare „Transilvania” d'n Sibiu, terminând cu bun succes academia militară din Wiener-Neustadt, a fost numit în 18 August n. sublocotenent în armata comună.

Expoziția Coulin. S'a deschis zilele acestea în pavilionul lacului de patinat în Sibiu, strada Schewis, o expoziție de tablouri rămasă după răposatul pictor ardelean Artur Coulin. Expoziția e deschisă zilnic dela orele 9 dimineața până la 5 după amiază. Intrarea 1 coroană.

Dela Haga Sâmbătă și-a terminat ședințele congresul de pace — al douăzecilea, — după o lucrare de patru zile. La Haga s'au întrunit, cu acest prilej, reprezentanții tuturor popoarelor culte din lume. Congresul, în sedința sa din urmă, a votat o rezoluțiune în favoarea unei apropiieri între Franța și Germania, și și-a exprimat părerea de rău, că cercurile financiare internaționale s'au grăbit a da sprijin beligeranților din războiul balcanic. — Cel mai apropiat congres se ținea în 1914 la Viena.

Canalul de Panama. Dr. Wilson, președintele Statelor unite, invită puterile maritime să trimită vase pentru a însoți flota americană în trecerea sa prin canalul de Panama și pentru a vizita expoziția universală dela San-Francisco din 1915.

Numărul medicilor în Europa. O statistică acum apărută spune, că în 17 state principale europene se găsesc 160.880 de medici. Cei mai mulți sunt în Anglia, și adică: 28.900. Germania are 22.500, Rusia 21.400, Franța 19.800, Italia 18.240, Spania 13.700, Austria 10.400, Elveția 1.720. După capitale, cei mai mulți medici se află în Bruxelles: 24 pe 10.000 de persoane, Madridul are 20, Roma 15, Viena 14, Berlinul 13, Parisul 11, tot pe câte zece mii de persoane.

Sosirea trupelor. Duminecă dimineața s'a făcut intrarea grandioasă în Belgradul sârbesc a trupelor sosite din război. Armata victorioasă a fost primită cu nesfârșit entuziasm. De față erau și numeroși străini veniți din Torontal și din alte părți ale țării noastre. Capitala strălucea în podoabe. În străzi circulau peste 100 de mii de oameni. În fruntea ostașilor, în număr de zece mii, venea călare prințul moștenitor. La intrarea în oraș trupele au fost salutate de primar și de președintele scupștinei. După orele 10 s'a inaugurat în cetate monumentul ridicat în memoria lui Carageorghe. Au rostit vorbiri: regele Petru, mitropolitul și ministrul de culte, fiind prezente autoritățile și corpul diplomatic. După aceasta soldații au defilat înaintea regelui.

Albanezii. Ziua nașterii Monarhului nostru Francisc Iosif s'a serbat cu însuflețire și în orașul Durazzo. Arhiepiscopul de Durazzo, precum și mai multe orașe albaneze, au adresat suveranului depeșe omagiale, în care mulțumesc în numele populațiunii pentru liberarea Albaniei. Numeroase clădiri din noua țară purtau inscripțiunea în limba albaneză: Să trăiască Francisc Iosif, marele domnitor, liberatorul Albaniei!

Rugare. Pentru serbările „Asociațiunii”, ce se vor ține în 14 și 15 Septembrie c. n. în Orăștie, ceice doresc cvartir, sunt rugați să se anunțe la dl Dr. Romul Boca, adv. în Orăștie, până la 8 Sept. a. c., comunicând, că voiesc cvartir la hotel, sau la casa privată și că vor lua parte la banchet.

Școale medii românești nouă. Sub titlul acesta scriu ziarele maghiare d'n capitală, că în Sibiu se va înființa un seminar „Andreian” în memoria lui Șaguna; iar la Belgrad (din Sârbia sau din Ardeal?) se va clădi un gimnaziu român. Aceeasi știre o publică întocmai și gazeta ungurească din Sibiu... Admirabilă informație!

Providerea orașelor cu zarzavat. Ministrul nostru de agricultură se ocupă cu planul să introducă în apropierea orașelor felul de grădinărit *bulgăresc*, și pe calea aceasta să ușureze și ieftinească aprovizionarea populațiunii. Aproape de orașele mai mari se vor cultiva grădini al căror zarzavat are să se desfacă pe piețele acestor orașe. Ministrul va institui cursuri speciale, unde să se învețe grădinăritul amintit. Grădini și cursuri speciale s'au făcut până acum la Micolet, Gölöllő și în alte locuri. Vre-o 30 de orașe au cerut dela ministrul să le înființeze grădini de zarzavat, declarând că pun la dispoziție gratuit locurile necesare. Spesele se urcă la 800—1000 coroane pe jugăr.

Profesor în Arad. Senatul școlar al consistoriului diecezei din Arad a instituit la catedra de pedagogie a institutului pedagogic arădan pe dl Sabin Evuțianu, fost profesor în Caransebeș.

La Reuniunea meseriașilor sibiieni s'au mai făcut următoarele daruri și anume: la „Legatul Dr. Ioan Borcia” au dăruit Dr. Alex. Bogdan, profesor (Brașov), 5 cor.; Nic. Dorca, paroh (Loamnăș), Gavril Precup, profesor (Blaj) câte 1 cor. și Ioan Aldea, paroh (Petrlaca-rom.) 40 fil.; — la „Fondul Victor și Eugenia Tordășianu” pentru înzestrarea fetelor sărace: 56 elevi din Zernești cercetând cu dascălii lor reuniunea, la palaria „Dumnezeu vede”, cor. 358; Aug. Vulpea, sodal jocar și inv. cofetar 1 cor.; absolvenții de teologie din Caransebeș, cercetând cu profesorul Dr. Ienciu reuniunea, la palaria „D-zeu vede” cor. 180; — la „Legatul T. L. Albini”: Gavril Precup, profesor (Blaj) 1 cor. și Ioan Aldea, paroh (Petrlaca-rom.) 40 fil. — la „Fondul expoziției jubileare”: Nicolae Mohan, culegător tipograf emer. și Aug. Vulpea, inv. cofetar, câte 50 bani; Popoviciu Mondoc, inv. (Sebeșul-sup.) 20 bani și Miorica Tordășianu 10 bani; — la „Fondul jubilar Nicolae Cristea”: Ioan Blaga, paroh, (Jibert) 40 bani; Const. Prie, paroh (Săcădate) 1 cor. și Nic. Huiu, paroh (Găinar) 50 bani.

Din Blăjel.

— Corespondență particulară a „Teleg. Român.” —

Onorată Redacțiune! Elementele naturii s'au conjurat și contra comunei noastre. N'a fost destul cu ploile din anul trecut, cari au nimicit toată recolta, ci ele au trebuit să se repească și în anul acesta, ca sărăcia să devină și mai mare între oameni.

După peatra, care ne-a bătut o parte din vii prin luna lui Maiu, au urmat iară ploii dese, împedecându-ne dela lucrul câmpului.

Vineri în 9/22 Aug. c. a început apocede dimineață a cernă mărunt o ploaie deasă, care a ținut până pe la amiază, când s'a mai limpezit puțin vremea. Dar n'a ținut mult așa, căci înainte de 2 ore d. a. a început iarăși din ce în ce mai tare, până ce a erupt în ploaie torențială, ceea ce a cauzat umflarea celor 2 pârăie, cari străbat comuna, în așa măsură, încât a rupt și a dus tot, ce a stat în cale: pălanuri, garduri, arbori, pomi, lemne de prin curți etc. etc. Nu se mai cunoștea nici drumul țării.

Câteva trăsuri, cari mergeau către Sănmărtin, au trebuit să se rentoarcă, neputând străbate prin apa, care curgea cu o furie înspăimântătoare.

La vre-o câteva gazde a intrat apa în căși, în grajduri vitele stăteau până la foale în apă; iar fanul, paieile, trifoiuri adunate prin șuri, toate noroite. Răturile încă necosate, apăreau ca o mare întinsă, iar de otavă ne-am lipsit de tot în anul acesta.

Așa o apă mare nu s'a mai pomenit în Blăjel.

Viile, isvorul cel bun de câștig pentru economii noștri, sunt nimicite; hotarul, cea mai mare parte lipsit de roadă, din cauza ploilor multe. Ba și pe anul viitor nu putem aștepta vre-o recoaltă mai mare, de oarece nu putem ogoră, nu putem sămăna grâu la timp.

Dealuri se surupă, locurile dela șas țin apă și nu se pot lucra. Drumurile de hotar sunt stricate de tot și în multe locuri s'au ivit ochiuri în drumuri, cari împedecă umblarea pe ele.

Chiar și drumul de țară s'a surpat rău pe multe locuri. Calamitatea cea mai mare ne-a ajuns. Suntem îngrijorați până în adâncul sufletului. Prevedem sărăcia ce ne amenință cu toată siguranța.

Intr'o lume năcăjită nu apelăm la ajutorul publicului; dar ne rugăm lui Dumnezeu, ca să-și întoarcă mânia sa de către noi, să nu ne pedepsască pentru păcatele noastre, ci să ne mântuiască ca oarecând pe Niniviteni!

Cu deosebită stimă:

Zacheim Sasu,
paroh.

Cărți și reviste.

În Constantinopol, de Emil Țișca, tip. inst. de arte grafice Al. Anca, Gherla 1913. Un volum de 168 pp. Cuprinde impresiile câștigate într'o călătorie de studii făcută în Orient: Despre cornul de aur, cele 7 turnuri, sfânta Sofia, arta musulmană, vechiul Sarai, Dolma-Bagece, haremul sultanului Abdul Hamid, viața Turcilor, obiceiuri ș. a. Prețul volumului nu e indicat.

Ad. Nr. pp. 960/1913

(223) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională rom. or. din comuna **Bontida**, prin aceasta se deschide concurs cu termen de **20 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. 800 cor. salar anual din repartitie dela popor.

2. Cuartir liber în edificiul școlii și $\frac{1}{4}$ jugăr de grădină.

Intregirea salarului învățătoresc și evincenalele se vor cere dela stat pe baza documentelor alesului.

Alesul învățător va fi dator, ca în Dumineci și sărbători să cânte cu elevii în cor răspunsurile liturgice în sf. biserică.

Concurenții au a-și așterne suplicile de concurs, instruite conform normelor în vigoare subscrisului până la termenul susindicat și a se prezenta la Sf. biserică în vre-o zi de Duminecă sau sărbătoare ca să fie cunoscuți din partea poporului.

Cluj, la 10 August 1913.

Oficiul protopresbiterial rom. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tulin Roșescu
protopresbiter.

Nr. 656/1913 Prot.

(209) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei vacante **Criș** cu filiile **Cloașterf** și **Meșendorf** în senzul Venerabilului ordin Consistorial dto 7 Maiu a. c. Nr. 5692 Bis. 1913, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasonate în coala B. pentru congruă.

Cereri concursuale instruite conform prescrișelor în vigoare să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul deschis, iar reflectanții, — cu știrea subscrisului, să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică din materia Criș, asemenea în filiile apartinătoare spre a-și arăta aptitudinea în cântare, tipic, cuvântare sau celebrare, și a face cunoștință cu poporul.

Sighișoara, 7/20 August 1913.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concert.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 410/1913

(212) 1—3

Concurs.

Pentru postul de paroh din comuna **Craiva** cl. III se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela această primă publicare. Venitele cu întregirea prescrișă dela stat sunt conform datelor din coala B. Cererile de concurs se vor trimite la subsemnatul oficiu — în termenul susindicat — având concurenții — cu observarea prescrișelor reglementare — a se prezenta la biserică în o Duminecă sau sărbătoare, spre a cânta și predica, resp. celebra.

Alba-Iulia, 1 August 1913.

Oficiul protopresbiterial rom. ortodox al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetul parohiei.

Ion Teculescu
protopresbiter.

Ad. Nr. pp. 953/1913.

(224) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională rom. or. din comuna **Bedeclu**, prin aceasta se deschide concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar anual 1000 cor. din repartitie dela popor.

2. Locuință în edificiul școlii.

3. Relut pentru grădină 20 cor.

Intregirea sa'arului învățătoresc dela stat conform art. de lege XVI. din 1913 se va cere pe baza documentelor alesului învățător.

Alesul învățător va fi dator, ca în zilele de Dumineci și sărbători să cânte cu elevii în cor răspunsurile liturgice în Sf. biserică.

Concurenții au a-și așterne suplicile de concurs, instruite conform normelor în vigoare subscrisului până la termenul susindicat și a se prezenta la sf. biserică în vre-o zi de Duminecă sau sărbătoare ca să fie cunoscuți din partea poporului.

Cluj, la 8 August 1913.

Oficiul protopresbiterial rom. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tulin Roșescu
protopresbiter.

Nr. 503/1913.

(221) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. III. **Vima-mare** (Drăgavilma), biserica din jos, devenită vacantă prin moartea parohului **Gri-gorie Roman**, întâmplată la 1/14 Iunie a. c., se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt cele fasonate în coala B. pentru congruă, pe lângă observarea dispoziției § ul 26 din regulamentul pentru parohii.

Cereri de concurs să se înainteze subsemnatului oficiu protopopesc în termenul deschis, iar reflectanții să se prezinte în parohie pentru a cânta, cuvânta, eventual a celebra.

Lăpușul-unguresc, la 2/15 August 1913.

Oficiul protopopesc gr.-or. al tractului „Cetatea-de-peatră” în conțelegere cu comitetul parohial.

Andrei Ludu
protopop.

Sz. 3224/1913.

(220) 2—2

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegyéhez tartozó Resinár községben ujonnan szervezett másodjegyzői és segédjegyzői állásra a pályázatok kiírom és felhívom azokat a kik ezen állásnak egyiket elnyerni ohajtják, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényeket f. é. szeptember hó 8-ig nálam adják be.

A másodjegyzői illetménye:

1. 1600 kor. törzsfizetés.

2. 250 kor. lakpénz.

3. 100 kor. utazási átalány.

A segédjegyzőnek illetményei:

1. 1000 kor. törzsfizetés.

2. 150 kor. lakpénz.

Mellékilletmények a községi szabályrendelet által az illető jegyzőnek kiutalt magánmunkálatok után járó díjak.

Nagydisznod, 1913. évi augusztus hó 19.

Dr. Schuster
főszolgabíró.

Nr. 480/1913

(213) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători dela școalele noastre confesionale din comunele mai jos înșirate, se publică concurs în „Telegraful Român” cu termen de **15 zile** dela prima publicare.

1. **Vărmaga** cu salar 800 cor. din repartitie, — restul se va cere dela stat. Locuință în edificiul școlii și lemnele de încălzit în natură.

2. **Sulighete** cu salar 1000 cor. din repartitie, — restul se va cere dela stat. Cuartir natural și grădină.

Cereri de concurs însoțite de documentele recerute să se aștearnă la subsemnatul oficiu în termenul susindicat. Concurenții sunt deobligați a conduce elevii la biserică în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei, — și au a se prezenta în comuna respectivă pentru a face cunoștință cu poporul.

Deva, la 27 Iulie 1913.

Oficiul protopopesc în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Dr. Ioan Dobre
protopop.

Nr. 600/1913.

(211) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc dela școala confesională gr.-or. română din parohia **Sântă Măria**, protopresbiteratul Ungurașului, să escrie concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în foaia „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 coroane dela popor prin repartitie, iar restul după recerintele legii școlare din 1913 se va cere dela stat pe care însă la cazul de denegare parohia nu se obligă al solvi.

Cuartir în casele parohiale până la edificarea altor case, apoi în edificiul școlar.

Concursele instruite conform normelor prescrișe sunt a se înainta în termenul precis la oficiul protopresbiterial al Ungurașului.

Concurenții înainte de alegere au a se prezenta la biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul.

Dela concurenții se cere a instrua elevii în cântările bisericesti și ai conduce în fiecare Duminecă și sărbătoare la biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice.

Fizeșănpetru, 30 Iulie (14 August) 1913.

Oficiul protopresbiterial al Ungurașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Szebenvármegye alispánjától.

8847/1913 alisp. sz.

(216) 3—3

Versenyfoglalási hirdetmény.

Szebenvármegye közigazgatási bizottságának 1759/913. sz. a. kelt rendeletével Dolmány — Vurpód — Ujgyházi th. közút 15—16 km. szakaszának áthelyezésére vonatkozó munkálatok engedélyeztetvén ezen munkálatoknak vállalati uton való biztosítása céljából 1913. évi szeptember hó 9 ik (kedd) napjának d. e. 11 órájára Szebenvármegye alispánjánál a kis ülésteremben tartandó zárt ajánlati nyilvános versenyfoglalást hirdetek ki és felhívom a versenyezni ohajtókat, hogy fentebbi munkálatok végrehajtásának e vállalkására vonatkozó lepecsételt ajánlatukat Szebenvármegye alispánjához címzve fentebb kitett nap d. e. 10 órájáig annál is inkább adják be, mivel későbbben érkező ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Csak szabályszerűen kiállított és pecsételt sértetlen borítékban elhelyezett és közvetlenül vagy posta útján beadott ajánlatok fognak figyelembe vétetni.

Az ajánlatokhoz az általános feltételekben előírt és az ajánlati összegnek 5%-át kitevő bántópenznek a nagyszebeni m. kir. adóhivatalnál történt letételéről szólv nyugtát csatolandó.

Az ajánlattevők ajánlataikkal még 30 napig kötelezettségben maradnak.

Azen ajánlattevők kik Szebenvármegyével eddig üzleti összeköttetésben nem állottak, tartoznak megbízható águkat az illetékes és iparkamara által kiállított bizonyítvánnyal igazolni.

A szóban forgó és fentebb megjelölt munkálatokra vonatkozó tervek és egyéb iratok a nagyszebeni m. kir. építészeti hivatalnál a hivatalos órákban megtekinthetők, ahol is az előírányzati költségvetés ivenként egy (1) koronáért megkapható.

Nagyszeben, 1913 évi augusztus hó 19 napján.

Fabritius
alispán.

Nr. 826—827/1913

(207) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela școalele confesionale populare române, mai jos arătate în protopresbiteratul Făgăraș se publică concurs, cu termen de **15 zile** pe lângă următoarele emolumente:

1. **Părău**, salar 600 cor. din repartitie, în care se socotește și cele 5%, după dare, restul se cere dela stat cvartir natural, iar pentru grădină 20 cor.

2. **Comana inf.** salar 600 cor. dela popor, restul se cere dela stat pe baza documentelor alesului, cvartir în natură, pentru grădină 20 cor.

Alesul va avea a înființa cor bisericesc cu elevii școlii de toate zilele și de repetiție. Are a conduce la biserică copiii în Dumineci și sărbători — și a conduce corul dând răspunsurile la sfta liturgie, iar la cas de lipă în sărbători a înlocui pe cantor.

Concursele instruite conform normelor din vigoare sunt a se înainta la termenul prescrișului oficiu protopopesc Făgăraș.

Concurenții au de a se prezenta înainte de alegere, în vre-o Duminecă la biserică.

Făgăraș, la 30 Iulie 1913.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al Făgărașului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Nicolae Borzea
protopresbiter.

Nr. 323/1913. Of. pp.

(214) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala elementară confesională gr.-or. română din **Ciceu-Corabie** prin aceasta deschide concurs cu termen de **15 zile** compute dela prima aparițiune a acestui concurs în ziarul „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

Salar anual 1200 cor., din cari 400 cor. din repartitie de pe popor și 800 cor. din ajutor de stat, acordat și uzat deja și de învățătorul de până acum, cvartir în școală și grădină.

Alesul învățător este dator a propune și religiunea, a instrua pe elevii din școala de toate zilele și din cea de repetițiune în cântările bisericesti, ai conduce la biserică în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei la sf. liturgie.

Concurenții au a-și așterne rugărilor concursuale, intruite conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiterial în Deș în termenul deschis și cu prealabila mea încredințare a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică parohială pentru a cânta și a se face cunoscuți poporului.

Deș, 1 August 1913.

Oficiul protopresbiterial al tractului gr.-or. Deș în conțelegere cu comitetul parohial concert.

Teodor Hermann
protopresbiter.

Nr. 750/1913.

(208) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea a 2 posturi de învățători dela școala confesională gr.-or. rom. din comuna **Ludoș**, protopresbiteratul Mercurea, se escrie concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Salar fundamental: a) dela biserică

câte 600 cor. b) dela stat câte 400 cor.

2. Relut de cvartir câte 50 cor.

3. Relut de grădină câte 20 cor.

Concurenții sunt deobligați, pe lângă alte datorințe impuse prin lege și regulamentele în vigoare, a conduce în sărbători și Dumineci elevii la biserică, precum și a instrua elevii și adulții la cântări în cor.

Cereri de concurs să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiterial în termenul indicat, iar concurenții să se prezinte în comună spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Mercurea, 31 Iulie 1913.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. al Mercurei în conțelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Ad. Nr. par. 127/1913

(219) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea definitivă a postului de învățător dela școala noastră conf. gr.-or. din **Panic** (ung. Győrőfalva), tractul Clujului, se publică concurs cu termen de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Salar 600 coroane (din repartitie), solvibile în rate trei-lunare anticipative; cvartir bun și frumos în școala cea nouă; lemnele trebuincioase pentru încălzirea salei de învățământ; $\frac{1}{4}$ jug. de grădină, eventual 20 cor. și dreptul de folosință a unei sesiuni întregi din pășunatul și pădurca fostilor urbariaști.

Intregirea salarului la suma satorită de art. de lege XVI. 1913 se va exopera dela stat pe baza documentelor învățătorului care se va alege.

Învățătorul ales va fi obligat a propune toate obiectele de învățământ, deci și religiunea, în școala cotidiană și de repetițiune și a cerceta însuși regulat sf. biserică și a conduce și elevii școlii la biserică în toate Duminecile și sărbătorile și a cânta cu ei la Sf. Liturgie.

Învățătorul sau învățătoarea aleasă, care va desvolta o activitate extrașcolară folositoare poporului (d. e. formând un cor de adulți sau pe terenul industriei de casă) se va bucura de o remunerațiune deosebită și de sprijinul și iubirea poporului.

Concurenții își vom înainta petițiile de concurs în termenul susamintit P. O. oficiu protopresbiterial al tractului Clujului și vor avea a se prezenta înainte de alegere în parohia noastră la Sf. Biserică, spre a fi cunoscuți din partea poporului.

Panic, 31 Iulie 1913.

Comitetul parohial.

Nr. 301/1913

(193) 3—3

Concurs.

Devenind vacant postul de paroh în parohia noastră de clasa I (prima) **Galați**, în tractul protopresb. a Bistriței, pe temeiul ordinului Prea Ven. Consistor de dto 18 Iunie a. c. Nr. 7383 Bis., prin aceasta se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunei preoțești, dar cu observarea dispozițiilor din § 26 a regulamentulului pentru parohii.

Dela concurenții se cere cvalificațiunea completă pentru parohii de clasa primă.

Cereri de concurs instruite conform normelor în vigoare se vor înainta, în termenul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiterial în Bistrița (Beszterce) iar reflectanții la acest post cu prealabila încredințare cerută în scris dela protopresbiterul tractual se pot prezenta în parohie pentru a cânta, cuvânta, respective și slugi sf. liturgie.

Bistrița, 1/14 Iulie 1913.

Oficiul protopresbiterial gr.-or. rom. în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregorin Pletosu
protopresbiter.

Pentru **Librăria arhidiecezană** din Sibiu se caută

o calfă.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și înainta ofertele în scris adreseate Comisiunei administrative a tipografiei și librăriei, indicând totodată și pretensiunile lor, pe lângă cari își oferă serviciul.